

טוב לדעת

מדריך כיס לשימוש בחוק חופש המידע

התנועה לחופש המידע (ע"ר)
The Movement for Freedom of Information

רוטשילד 45, ראשון לציון 75266 טלפון 03-9560146, פקס 03-9560359
www.meida.org.il, info@meida.org.il

פתח דבר

"מידע זה כח" הינה אחת הקלישאות המצוטטות ביותר בהיסטוריה. למרות היותה קלישאה, היא רק הולכת ונהיית נכונה יותר משנה לשנה. מידע, ממש כמו הון או קשרים פוליטיים, מאפשר לאדם לבצח במאבקים מול אחרים, להגן על זכויותיו, להניע אחרים לפעולה. בחברת המידע, מי שיש לו מידע יכול להשפיע על המציאות הרבה יותר מזה שאין לו.

מי שרוצה להצליח במאבקים מול תכניות ממשלתיות כאלה ואחרות אינו יכול להסתפק בסיסמאות, עליו להיות מסוגל להציג מידע אמין ומדויק שיתאר את השפעות התכנית. כאשר המידע שמור בידי משרדי הממשלה, הם יציגו אותו באופן הנוח להם. כאשר המידע חופשי לכל, גם המתנגדים יכולים לעשות בו שימוש, ולהאיר את אותן הנקודות שהשלטון מעדיף להסתיר.

מידע פתוח לכל מחייב את עובדי הציבור ונבחריזו להביא בחשבון שמעשיהם ייודעו ברבים. הידיעה שחשבונות שהגיש הנבחר יהיו חשופות לציבור מחייבת אותו לחשוב פעמיים ושלוש אם כדאי להוציא הוצאה מיותרת. פרסום קבוע של חוזים בין הרשויות לספקים פרטיים תגרום לממונים ברשויות לשקול אם באמת ראוי לתת עבודה לספק שלא לפי מכרז. הידיעה שפרוטוקול של ישיבה יפורסם תדרוש מהמשתתפים בה לנמק היטב את נימוקיהם ולתמוך בהחלטה מסוימת רק אם הם מסוגלים להצדיק אותה בפני הציבור ולא על בסיס אינטרסים סמויים שלא ניתן להגן עליהם ברבים, או תוך התעלמות מזכויותיהם של האנשים שעניינם עומד על הפרק.

בדיוק כדי לקדם את המטרות האלה חוקקה הכנסת בשנת 1998 את חוק חופש המידע. אנו מקווים שחוברת זו תעזור לך לממש את זכותך לדעת, לגלות מעורבות פעילה יותר בנעשה במדינה ולהגן על זכויותיך.

רביב דרוקר, יו"ר רועי פלד, מנכ"ל

התנועה לחופש המידע

• מטעמי נוחות ההפניה בחלקים מתוכן החוברת היא בלשון זכר. למותר לציין שהכוונה היא לנשים ולגברים כאחד.

הידעת? הרשויות חייבות למסור לך מידע על (למשל):

- מה נעשה בכספי הארנונה והמסים שלך.
- תקציב בית הספר בו לומדים ילדיך ומידע על הישגיו.
- קריטריונים והנחיות פנימיות לפיהם הרשות מחלקת מענקים, פטורים, הנחות או הטבות אחרות.
- דו"חות ביקורת של הרשות המקומית או של משרד ממשלתי.
- התיק האישי שלך או של ילדיך בבית הספר, בשירות המדינה, בבית חולים וכד'.
- הסכמים בין העירייה לחברות הסלולר בנוגע לאנטנות ומיקומן.
- מידע על מפעלים המזהמים את האוויר בסביבתך.
- תוכניות פיתוח סביבתיות באזור מגוריך.
- חוזים בין רשות ציבורית לבין ספקים פרטיים.
- פרוטוקולים של ועדות שהכריעו בעניינך בביטוח הלאומי, במשרד הרווחה וכד'.

למה בכלל "חופש מידע" ולמה זה טוב?

התפיסה שבבסיס חוק חופש המידע קובעת כי כל המידע שנוצר ונאגר על-ידי הרשויות, הינו רכושם של תושבי המדינה. המידע נוצר או נאסף בכספי משלמי המסים, על-ידי עובדי ציבור שהם נאמנים שלנו. המידע נועד לשרת את הציבור, לכן פרט למקרים חריגים, לציבור צריכה להיות גישה למידע ציבורי.

המידע חיוני להשתתפות האזרחים במשחק הפוליטי. כדי להכיר מקרוב את האנשים עבורם אנחנו צריכים להצביע בבחירות לכנסת או למועצת העיר. כדי להיות מסוגלים לגבש עמדה בנושאים שעל סדר היום. כדי שלא נצטרך להסתפק בסממאות שמלעיטים אותנו דוברים ויחצ"נים, אלא לקבל/להיחשף למידע גולמי ולגבש דעה בעצמנו. כדי שמי שמנסה לשכנע אותנו לתמוך ברעיון שלו או להתנגד לרעיון של האחר, יהיה חייב להתבסס על מידע אמין ולא יוכל להטעות או לעשות מניפולציות במידע שברשותו. לכן חופש המידע הוא "מפתח לפעולתה של המערכת הדמוקרטית כולה" כפי שהגדיר נשיא בית המשפט העליון לשעבר, השופט מאיר שמגר.

חוק חופש מידע נותן בידי הפרט כח רב - לקבל מידע מהרשויות על מנת להילחם על זכויותיו. אי אפשר לבסס טענה של אפליה בלי לדעת מה קיבלו אחרים או מהם הקריטריונים לפיהם מחולקות זכויות מסוימות. אי אפשר להיאבק נגד שלילת קצבה או זכות, אם אין לנו תיעוד של תהליך קבלת ההחלטה והפגמים בו. הזכות שלנו להתבטא, להביע דעה, מתרוקנת מתוכן, אם אין לנו את המידע הנחוץ כדי לבסס את הדעה הזאת. הזכות שלנו להיאבק כדי שיקצו יותר משאבים לפיתוח השכונה, או לחיזוק בית הספר או ליותר אבטחה, היא לא אפקטיבית אם אין לנו מידע אמין על תקציבי העירייה וכמות הכסף שכבר הושקע בשכונה, או על הישגי בית הספר לעומת בתי ספר אחרים ושנים קודמות או על מצב הפשיעה.

זרימה חופשית של מידע מהרשויות לאזרחים היא הכלי היעיל ביותר בחשיפת שחיתויות ובמלחמה למען מינהל תקין. מעבר לתלונות מוכרות/שחוקות נגד פוליטיקאים מושחתים ובירוקרטיה מסואבת ובלתי יעילה, אנחנו לא יכולים לדעת מה המצב באמת אם אין לנו נתונים מהימנים על האופן בו נחתמו חוזים, חולקו כספים, נוהלו מחלקות או פרויקטים ברשות.

גישה חופשית למידע ולא פחות חשוב מכך, מימוש הזכות למידע על ידי הציבור, הם משקל נגד לאי-יעילות שלטונית, לחוסר שוויון, ולניצול לרעה של מעמד וסמכות ציבוריים.

מי רשאי להגיש בקשה למידע?

לפי סעיף 1 לחוק - כל אזרח או תושב המדינה רשאי לבקש מידע מרשות ציבורית. גם מי שאינו אזרח או תושב - עדיין זכאי לקבל מידע על זכויותיו בישראל (ס' 12 לחוק). החוק קובע במפורש כי אין צורך להסביר מדוע מבקשים את המידע. זוהי זכות אזרחית המוקנית מכוח החוק, ודי בכך.

ממי אפשר לבקש מידע? (סעיף 2 לחוק)

- הממשלה, משרדי הממשלה ויחידות הסמך שלהם
- כנסת ישראל
- משכן הנשיא
- מבקר המדינה
- צה"ל
- בתי המשפט, בתי הדין, לשכות ההוצאה לפועל וגופים אחרים בעלי סמכויות שפיטה
- רשויות מקומיות
- תאגידים שבשליטת רשויות מקומיות (לדוגמא, איגוד ערים דן לביוב)
- תאגידים שהוקמו בחוק (למשל, הרשות השנייה לשידורי טלוויזיה ורדיו או המועצה להסדר ההימורים בספורט)
- חברות ממשלתיות וחברות-בנות ממשלתיות
- גופים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים ונתונים לביקורת לפי חוק מבקר המדינה - אם שר המשפטים החיל עליהם את החוק (למשל - מפעל הפיס, אוניברסיטאות, קופות חולים)

חשוב לדעת:

לבני חלק מהגופים האלה התחולה היא חלקית (למשל - בבתי המשפט היא אינה חלה על תוכנו של הליך משפטי, על אוניברסיטאות היא כוללת רק עניינים כספיים). סעיף 14 מפרט שורה של גופים עליהם לא חל החוק. לדוגמה, מערך המודיעין של צה"ל והמשטרה, השב"כ והמוסד, הוועדה לאנרגיה אטומית ועוד גופים שפעילותם חשאית וקשורה לביטחון המדינה. מחוץ לתחולת החוק גם נציבות תלונות הציבור על שופטים וגנזך המדינה. מגופים אלה כלל לא

ניתן לבקש מידע בהתאם להוראות החוק, אם כי עמדת התנועה לחופש המידע היא כי בנסיבות מסוימות ניתן לבקש מידע מכח חוקים אחרים וזכותו הכללית של הציבור לקבל מידע שיש בו עניין ציבורי של ממש.

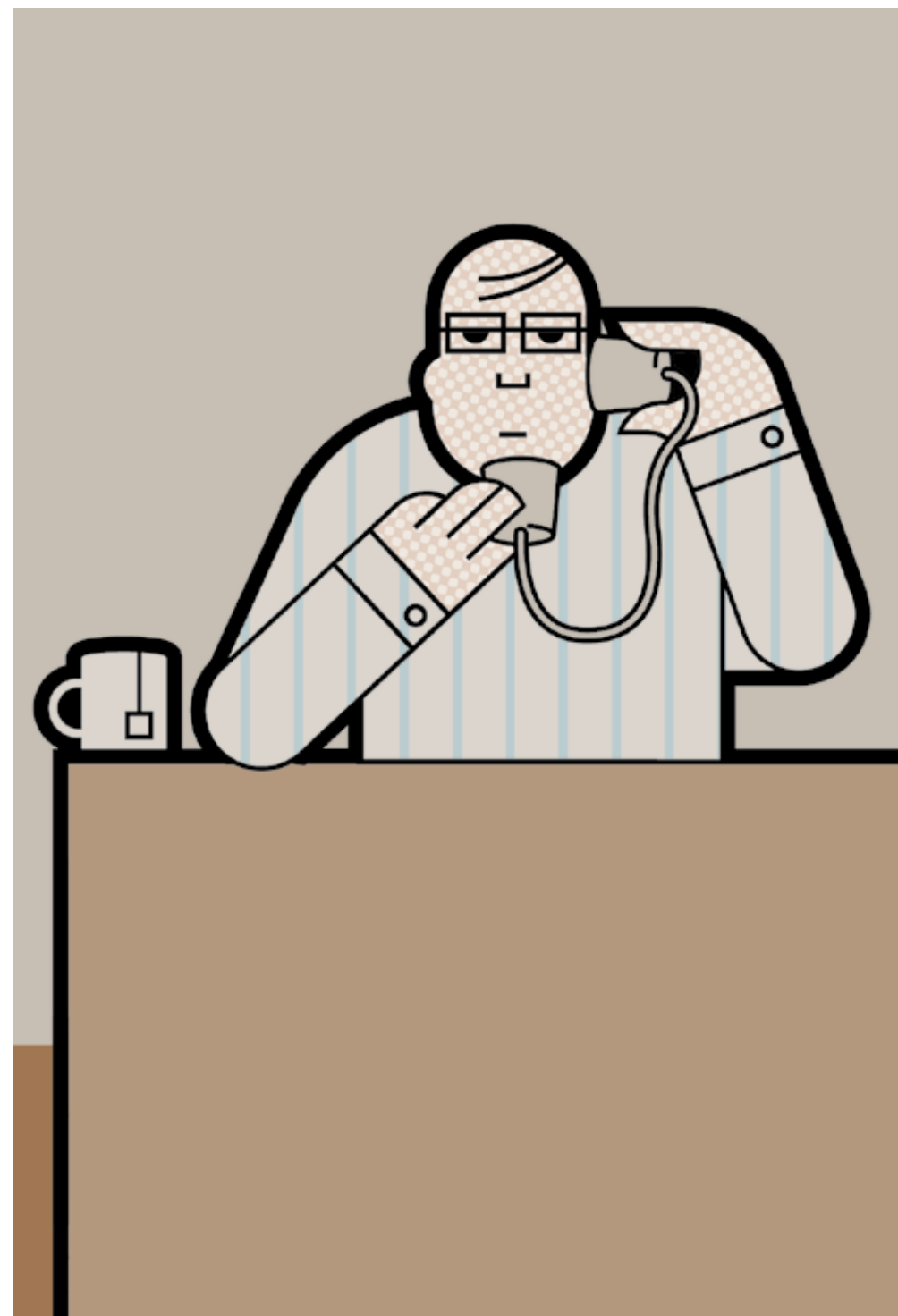
איזה מידע ניתן לבקש מהרשויות

החוק קובע בסעיף 2 כי אפשר לבקש "כל מידע המצוי ברשות ציבורית, והוא כתוב, מוקלט, מוסרט, מצולם או ממוחשב". במילים פשוטות, אפשר לקבל מהרשויות - בכפוף לסייגים אליהם נגיע בהמשך - דו"חות, פרוטוקולים, תוכניות, צילומים, חומר שנסרק דיגיטלי ועוד. כל דבר שיש לו קיום פיזי. אם זה מתויק בתיק כלשהו, אם זה שמור במחשב כלשהו, אם זה מייל בתוכנת דואר כלשהי - אפשר לבקש את זה מהרשות. מה לא נכלל בהגדרה הזו? הגיגים, רעיונות, שיחות מסדרון וכל מה שלא תועד.

אז איך מממשים את הזכות למידע? פשוט מבקשים!

למי פונים?

- יש לבדוק איזו רשות אחראית על הנושא שבו אנו מבקשים לקבל מידע. לאחר מכן, מבררים מיהו האדם הממונה על יישום חוק חופש המידע ברשות. לפי סעיף 3 לחוק, בכל רשות ציבורית צריך להיות אדם כזה, והוא (או היא) אחראי על טיפול בבקשתך. אין צורך לאתר את הגורם המסויים במשרד שבידיו המידע המבוקש, הממונה עושה זאת עבורך. את הבקשה יש למען הממונה.
- את פרטי הממונה אפשר למצוא "ברשימת הרשויות הציבוריות לפי חוק חופש המידע" שבאתר משרד המשפטים, או ברשימה שבאתר התנועה לחופש המידע, שהיא מקיפה פחות אך מתעדכנת לעתים קרובות יותר.
- לא הצלחת לברר מי הממונה? אל ייאוש. אם הרשות לא טורחת להציג את פרטי הממונה באתר האינטרנט שלה, או לעדכן את משרד המשפטים, מומלץ לשלוח את הבקשה פשוט לכתובת המשרד המרכזי של הרשות ולציין "עבור הממונה על חוק חופש המידע". הרשות תצטרך להפנות את הבקשה לאדם המתאים.
- חשוב: לתעד את הפניה לרשות וכל שלב בהתנהלות מולה - לשמור כל העתק מכתב שנשלח, לציין את מועד המשלוח, לוודא שהתקבל, לערוך רישום מסודר של שיחות טלפוניות ולשמור התכתבויות דואר אלקטרוני רלוונטיות.

ניסוח מכתב הבקשה וצירוף התחייבות לתשלום

- את הבקשה למידע יש לנסח בצורה מדויקת ובהירה. יש לתאר את המידע המבוקש באופן שיקל על הממונה להבין במה אתם מתעניינים ולאתר את המסמכים הרלוונטיים. ככל שזה מתאים, רצוי לתחום את המידע המבוקש בזמן. רצוי לעשות תחקיר קצר לפני הגשת הבקשה כדי להיות בטוחים שאתם מגדירים את המידע המבוקש בצורה הנכונה ואכן פונים לרשות הנכונה. בכותרת הבקשה, ציינו שהיא מוגשת ע"פ חוק חופש המידע, כדי שיהיה ברור שאתם פועלים במסלול לפי החוק, המחייב מענה במסגרת המועדים הקבועים בחוק. הקפידו לציין פרטי קשר בהם ניתן לפנות אליכם כדי לברר פרטים נוספים בנוגע לבקשה. כמו כן, בגוף הבקשה יש להתחייב לשאת באגרות, כמתואר להלן.

תשלום האגרה

- כל בקשת מידע, פרט למידע שאדם מבקש אודות עצמו, מחייבת תשלום אגרה (סעיף 18 לחוק). בשנת 2010 האגרה עומדת על 93 ש"ח. כאשר מגישים את הבקשה יש לצרף אסמכתא על תשלום אגרת הבקשה - וכן להתחייב לשאת בעלויות הטיפול בבקשה והפקת המידע, עד לגובה של 250 ש"ח. אגרת הבקשה כוללת כבר תשלום בעבור שעתיים של טיפול בה (שלוש שעות במקרה שאדם מבקש מידע אודות עצמו).
- תשלום אגרת הבקשה הינו תנאי לקבלת מידע. את האגרה אפשר לשלם במספר דרכים (לא כל הרשויות מאפשרות את כל הדרכים). ברשויות המתקדמות יותר, ניתן לשלם את האגרה באמצעות אתר האינטרנט. רוב משרדי הממשלה מאפשרים זאת בכתובת <http://www.gov.il/firstgov/> ecom. לחלק מהרשויות ניתן לשלוח צ'ק בצמוד לבקשה, וכמעט בכלן ניתן לשלם באמצעות שובר בבנק הדואר. שימו לב! אם אינכם יודעים כיצד לשלם (נתונים על כך אפשר למצוא באתר התנועה לחופש המידע) מומלץ מאד להתקשר לרשות ולברר זאת מראש. אם הבקשה תוגש ללא תשלום האגרה, ייתכן שיחזרו אליכם במכתב עם שובר לתשלום, ואז תצטרכו ללכת לבנק הדואר, וכך הטיפול בבקשה עלול להתעכב בשבועות.
- חשוב: אם המידע המבוקש נוגע לכם אישית אתם פטורים מתשלום אגרת בקשת מידע. לדוגמה, אם ביקשתם מבית הספר את תיקכם האישי או את ציוני הקב"א והדפ"ר שלכם מצה"ל, אינכם צריכים לשלם אגרה.

הגשתי בקשה, מה עכשיו?

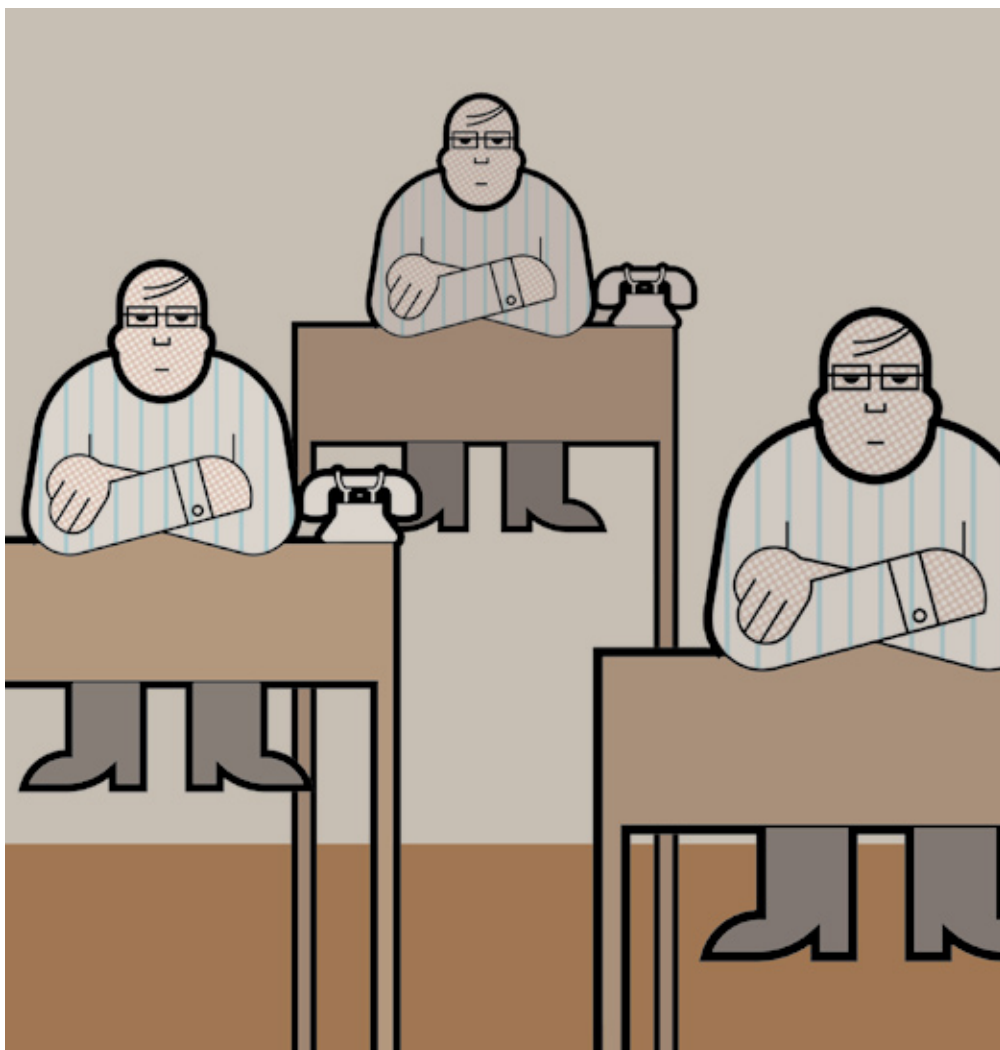
מחכים. על פי החוק (סעיף 7) על הרשות להשיב לבקשה למידע ללא שיהוי, ובכל מקרה לא יאוחר מ-30 יום מהגשת הבקשה. בהנחה שהיא החליטה להיעתר לבקשה, נתונים לה 15 ימים נוספים להעברת המידע בפועל. לא כדאי לשבת בשקט ולהמתין תקופה זו, שכן לעתים קרובות בתום התקופה תגלו שעדיין לא נעשה דבר. לכן, מספר ימים לאחר הגשת הבקשה, מומלץ להתקשר לרשות, לוודא שהיא הגיעה ונמצאת בטיפול. לקראת תום התקופה מומלץ להתקשר בשנית ולהזכיר לממונה שהמועד למסירת ההחלטה או המידע עומד לפוג. ראש הרשות או מי מטעמו רשאים להאריך את התקופה הראשונה ב-30 ימים נוספים, וחייבים למסור על כך הודעה מנומקת למבקש. במקרה של בקשה רחבת היקף או מורכבת במיוחד, ראש הרשות בעצמו (ורק הוא) רשאי להאריך את המועד מעבר לכך, לזמן המתחייב מהיקף או מורכבות המידע, ובלבד שמסר על כך הודעה מנומקת בכתב לפונה. הארכה שכזו לא תעלה בכל מקרה על 60 יום. מומלץ לפונה לנהל רישום מסודר של כל התכתובות ושיחות הטלפון עם הרשות, כדי לוודא עמידה במועדים ולתזכר את עובדי הרשות במקרה הצורך.

הרשות מסרבת למסור המידע, מה עושים?

הכי חשוב לא להתייאש. לצערנו רשויות נוהגות לדחות בקשות לעתים קרובות גם ללא הצדקה, תוך שהן נתלות בפרשנות מוטעית של סייגים למסירת מידע הכלולים בחוק (לפירוט הסייגים ראו בהמשך), אבל אין לראות בכך סוף הדרך. ראשית, יש לדעת שהרשות אינה יכולה פשוט להודיע על סירובה למסור את המידע. היא מחויבת לנמק את הסירוב בכתב (סעיף 7 לחוק). הנימוק צריך לתלות עצמו באחד הסייגים הקבועים בחוק. כמו כן הוא חייב להסביר מדוע סייג זה גובר על העניין שלך במידע או על האינטרס הציבורי בגילוי המידע (סעיף 10 לחוק). בנוסף הרשות צריכה להסביר מדוע לא ניתן למסור לפחות חלק מהמידע, באופן שלא יפגע בערכים המוגנים בסייגי החוק (סעיף 11 לחוק). אם הרשות כשלה באחד מאלה - טענה לתחולה של סייג מקום בו טענתה אינה הגיונית, או לא איזנה בין תחולת הסייג לבין האינטרס הפרטי או הציבורי במידע, או לא מסרה לפחות את אותם חלקים מהמידע המבוקש שניתן למסור - הרי שיש להמשיך ולהתעקש על קבלת המידע. בשלב ראשון מומלץ לפנות בכתב לממונה ולהסביר לו מדוע תשובתו אינה מקובלת. במקרה שהרשות עומדת בסירובה למסור את המידע - זכותך לעתור נגד ההחלטה לבית המשפט לעניינים מנהליים, בתוך 45 ימים מיום קבלת ההודעה על דחיית הבקשה.

זה בכלל עובד? מצליחים להוציא מידע מרשויות?

חד משמעית: כן! מדי שנה מצליחים אלפי אזרחים וארגונים לקבל בזכות החוק מידע רב ועשיר שלא היה מתקבל אלמלא החוק. בשער האחורי מובאות דוגמאות למידע שהתקבל בשנים האחרונות בזכות חוק חופש המידע ממשרדי ממשלה, לעתים באמצעות עתירות לבית המשפט ולעתים ללא שנדרשה התערבות בית המשפט.

מתי הרשויות אינן מחויבות למסור לי מידע לפי החוק?

חוק חופש המידע כולל לא מעט סייגים הפוטרים את הרשויות מהחובה למסור מידע. ישנם שני סוגי סייגים: סעיף 8 לחוק קובע כי הרשות יכולה לסרב למסור מידע אם ארגונו מצריך "הקצאת משאבים בלתי-סבירה", או שמדובר במידע ישן מאוד או כזה שאינו מצוי כבר ברשותה. סעיף 9 לחוק כולל סייגים מהותיים, בהם גילוי המידע עלול לפגוע בזכויות של אחרים או באינטרסים ציבוריים. סעיף 9(א) קובע כי אין למסור מידע שעלול לפגוע בין היתר בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה, בביטחון הציבור, או בפרטיותו של אדם. סעיף 9(ב) קובע כי הרשות אינה חייבת למסור מידע בין היתר כשגילוי עלול לפגוע בתפקודה, מידע על התיעצויות פנימיות, פרטי משא ומתן עם גורם חיצוני, מידע שהוא סוד מסחרי או שערכו הכלכלי עלול להיפגע מפרסומו.

ישראלים ספקנים יחששו שהממונים ברשויות פשוט יטענו בכל הזדמנות שגילוי המידע עלול לפגוע בתפקוד הרשות או ינצלו סייגים אחרים. ראשית, ישנם פקידיים ברשויות המבינים את חובתם הציבורית ואין צורך להיות כה חשדניים כלפי כולם. אצל אחרים זה בהחלט קורה, אבל כפי שכתבנו לעיל, זה לא סוף פסוק. כאשר אתם רואים ניצול לרעה של סייג בחוק, אפשר בהחלט להתמודד עם הפקיד הרלוונטי ולהזכיר לו או לה שזכותכם לעתור לבית המשפט שיבחן את החלטתו. רבים יעדיפו לשקול שנית את סירובם לפני שיגיעו לבית המשפט.

זכרו! חובתו של הממונה לשקול את הטעם שבדחיית הבקשה אל מול האינטרס הפרטי או הציבורי בגילוי המידע. לכן עצם העובדה שהמידע נוגע לדיונים פנימיים או לסודות מסחריים בהחלט אינה אומרת שיש לרשות תמיד אפשרות לדחות את הבקשה. רק אם החשש מגילוי הסוד המסחרי (למשל) גדול מהאינטרס הציבורי במידע, יכולה הרשות לדחות את הבקשה.

זכרו! אם ניתן לגלות את המידע תוך השמטת חלק ממנו, וכך להתגבר על הפגיעה הצפויה בפרטיות, בסוד מסחרי או בכל ערך אחר המוגן בסייגים - חובתה של הרשות לעשות כן ולהעביר לכם את מירב המידע שניתן להעביר.

לרשימת הסייגים המלאה - עיינו בסעיפים 8 ו-9 לחוק. לתגובות אפשריות לטענות על תחולת סייגים מצד הרשויות עיינו בפרק "דע מה להשיב" בהמשך החוברת.

עצות מועילות בדרך להשגת המידע

1. לא להשתמש בחוק שלא לצורך

לעתים שיחת טלפון אחת ופקיד מסביר פנים יכולים להספיק. כדאי לנסות לפנות באופן לא פורמלי לפני שרצים לשלם אגרה ומתחילים להשקיע זמן ועצבים בהתנהלות מול הבירוקרטיה.

2. כשאין ברירה - למהר ולהשתמש בחוק

לא תמיד שיחות שכנוע בלתי פורמליות עוזרות. לא כדאי להמתין זמן רב מדי עם הגשת הבקשה, כיוון שהמועדים למסירת המידע נספרים רק מרגע שהוגשה בקשה פורמלית לפי החוק.

3. להקדים ולשלם את האגרה

הרשות מחויבת במתן תשובה תוך 30 יום, אך חלקן מעכבות את תחילת הטיפול עד קבלת תשלום האגרה. על כן כדאי לשלם את האגרה לפני משלוח בקשת המידע, ולצרף אליה את אישור התשלום.

4. במידת האפשר להגיש את הבקשה באמצעות האינטרנט

רבים ממשרדי הממשלה מאפשרים להגיש בקשות באמצעות שירות התשלומים הממשלתי, כך תקבל בדואר האלקטרוני אישור על הגשת הבקשה. ההמלצה שלנו: הגש את הבקשה באינטרנט, ובמקביל שלח בקשה מסודרת בדואר רשום ביחד עם העתק אישור ההגשה ברשת.

5. לערוך תחקיר מקדים

תחקיר מקדים להגשת הבקשה הוא חיוני כדי להקשות על הפקידים לחמוק ממסירת המידע עקב טעויות בהגדרת המידע המבוקש, וכן כדי להתמודד עם טענות בדבר קושי באיתור המידע. בררו בדיוק היכן נוצר המידע, אל מי הוא מועבר, האם יש עיגון חוקי להעברת המידע (חוק או תקנה המחייב להעביר דיווח מסוים לרשות כלשהי וכד').

6. לכולל בבקשה מידע מדויק ככל האפשר על המידע המבוקש

חשוב מאוד לדייק ככל האפשר בהגדרת המידע המבוקש, כדי למנוע אי-הבנות ולהקל על הממונה להבין מה אתם מבקשים ולאחר את המידע. לדוגמה, במקום לבקש "פרוטוקול ישיבה שנערכה במשרדכם בנושא קליטת עולים באשדוד" עדיף לבקש (במידת האפשר, ולאחר תחקיר) "פרוטוקול הישיבה שנערכה בתאריך 3 בינואר 2008 אצל מנכ"ל המשרד, בנושא קליטת עולים באשדוד".

7. להשתדל שלא להגדיר את הבקשה באופן צר מדי

הטיפול בבקשת מידע מצריך זמן, כסף ועצבים. אינך מעוניין למצוא את עצמך בסוף תהליך מוצלח לכאורה, כאשר מתברר שקיבלת רק חלק מהמידע שייחלת לו, רק משום שהגדרת הבקשה הראשונית היתה צרה מדי. פעל תמיד מתוך הנחה שהפקיד יתייחס לבקשתך בצורה המצומצמת ביותר. כך למשל, אל תבקש רק פרוטוקול של דיון, אם אתה מעוניין לקבל גם את החומר שהוצג בדיון הזה, אלא ציין שאתה מעוניין בפרוטוקול ובכל מידע שהוצג במהלך הישיבה, או שימש במסגרת ההכנה לה.

8. מנגד, להשתדל שלא להגדיר את הבקשה באופן רחב מדי

האלטרנטיבה לגישה מצמצמת מצד הפקידים, היא גישה של "ראש קטן". אם הבקשה מוגדרת באופן רחב מדי, יוכלו לטעון שאינם מבינים על מה מדובר, או לא קיים אצלם מידע כפי שביקשת. לא כדאי לבקש "מידע בנוגע לתכנית להקמת קרית הלאום בראש פינה", אלא לבקש "פרוטוקולים של דיונים בנוגע לתכנית, תכניות שהוגשו על-ידי משרדי אדריכלים, תקציב התכנית, התכתובות בנושא בין מנהל מקרקעי ישראל ומנהל הרכש הממשלתי, חוות דעת שהוגשו בנוגע לכדאיות התכניות". הדרך הנכונה לנקוט בה כאשר אתה מעוניין במידע רחב, היא לציין שאתה מבקש "כל מידע הנוגע לתכנית לרבות, פרוטוקולים, תכניות..." וכו'.

9. לנקוט גישה דווקנית בכל הנוגע למועדי החוק

פקידי הממשל, כמו כל אדם שאנו באים במגע איתו, ראויים למידה סבירה של סבלנות והבנה לצרכיהם. אלא שהמציאות המצערת היא שהפקידים ייטלו ללא בקשת התחשבות מצדך סבלנות הרבה מעבר למידה הסבירה. על כן הקפד לתזכר אותם מיד עם חלוף המועדים הקבועים בחוק. עם משלוח הבקשה, סמן ביומנך לדרוש מענה בתוך 30 ימים לכל היותר. אם נשלחה הודעה על הארכת מועד, דרוש הסברים. אל תקבל הודעה שנייה על דחיית מועד, אלא בחתימתו האישית של ראש הרשות, כנדרש בחוק.

אי הבנות רבות נפתרות בשיחת טלפון, וגם כשאין נפתרות, הן לפחות מתגלות הרבה יותר מהר. שיחה עם הממונה כשבועיים לאחר הגשת הבקשה, תאפשר להבין "לאן נושבת הרוח", אילו טיעונים מתגבשים נגד מסירת המידע, והאם יש צורך לערב גורמים נוספים. כך תוכל להיערך למקרה של התנגדות מצד הרשות לבקשתך, ותחסוך זמן יקר.

11. לא להתרגש מ"נפנוף" מצד הממונים בסייגים שונים שבחוק

יש ממונים המתייחסים לסעיפי החוק בדבר אי-מסירת מידע במקרים מסויימים (סעיף 8), ומידע שאין למוסרו או אין חובה למוסרו (סעיף 9) כ"ארגז כלים" להתנערות מחובתם לספק מידע. ממונים כאלה עושים שימוש בשתי שיטות לצורך כך, וביכולתך לזהותן ולהעיר לרשות בכדי שתשקול עמדתה בשנית. השיטה הראשונה - אזכור סייגים כאשר כלל אינם מתקיימים. כך למשל טענה על "פגיעה בפרטיות" כאשר מדובר במידע שאינו נהנה מהגנת הפרטיות כמשמעה בחוק הגנת הפרטיות, או מידע הנוגע לתאגיד, או טענה של "סוד מסחרי" כאשר מדובר במידע שאין לו ערך כלכלי של ממש, כפי שהוא מוגדר בחוק. השיטה השנייה - הצגת סייג כסוף פסוק. בעניין זה חשוב לזכור כי כל סייג, ללא יוצא מן הכלל, הוא רק התחלה של דיון מול הרשות באשר לאיזון בין האינטרס הציבורי בגילוי לבין הסייג.

12. לאיים בהגשת עתירה

לעתים קרובות מדי הדברים זזים רק כשחרב בית המשפט מתנופפת מעל לראשי הפקידים. לכן, מכתב המודיע שבכוונתך לעתור בגין הסירוב למוסר מידע, או בגין העיכובים במתן ההחלטה, יחד עם העתק ליועץ המשפטי של הרשות, עשוי לעתים קרובות להביא ללחץ על הממונה לעמוד בדרישות החוק ולהימנע מגרירת הרשות להפסדים בבית המשפט.

13. להיעזר בתנועה לחופש המידע

אנו כאן לרשותך. אין לנו תשובות לכל השאלות, אבל להרבה מהן כן, ואתם מוזמנים להתייעץ עמנו בכל עת!

"דע/י מה להשיב" - תגובות אפשריות לטענות של רשויות נגד מסירת המידע

טענת הרשות: היענות לבקשה דורשת "הקצאת משאבים בלתי סבירה" (סעיף 8(1) לחוק):

ראשית, יש לשים לב שהסעיף מדבר על הקצאת משאבים "בלתי סבירה". לא די בהקצאת משאבים מרובה או ניכרת כדי לדחות בקשת מידע. שנית, את סבירות הקצאת המשאבים יש לבחון מול האינטרס של מבקש המידע. ככל שמדובר במידע שנחוץ לשם מימוש זכויות הפרט או העלאת עניין ציבורי חשוב לדיון, כך ניתן לדרוש יותר מאמץ מהרשות. שלישית, הקצאת המשאבים הנדרשת נובעת לא אחת מניהול רשלני של המידע שבידי הרשות וחוסר הפנמה של החובה להיות ערוכים למסירת מידע לציבור. במקרים כאלה אין לקבל טענת "הקצאת משאבים בלתי סבירה".
ראו: עת"ם (תא) 1171/00 דוידוב מוטולה נ' מדינת ישראל (משרד האוצר, עת"ם(תא) 1416/06 קורנוויץ נ' עיריית פתח-תקווה וכן עת"ם(י-ם) 814/07 סגל נ' משרד המשפטים (נמצא בערעור לעליון).

טענת הרשות: המידע נוצר ברשות אחרת (סעיף 8(5) לחוק):

השופט עזרא קמא קבע בפסק הדין בה"פ 282/00 עציון נ' לוי כך: "גם כאשר מידע אכן נוצר מלכתחילה בידי רשות מסוימת, רשות שנייה, שאליה מופנית הבקשה לקבלת אותו מידע, אינה יוצאת ידי חובתה כאשר היא מפנה את העותר לרשות שיצרה את המידע, אלא אם קיימים שיקולים חיצוניים נוספים לכך שהמידע יתקבל דווקא מהרשות יוצרת המידע".

טענת הרשות: פגיעה בתפקוד התקין של הרשות (סעיף 9(ב)(1)):

לא כל פגיעה בתפקוד תקין של הרשות מצדיקה המנעות ממסירת מידע. נשיא ביהמ"ש העליון לשעבר, פרופ' אהרון ברק, כתב במאמרו "בית המשפט וחופש המידע": "רק שיבוש קשה, רציני וחמור אשר הסתברות התרחשותו היא ודאות קרובה, מאפשר מניעת מידע". בפס"ד ע"ם 6013/04 משרד התחבורה נ' חברת החדשות קבע השופט ריבלין: "קיים אינטרס ציבורי חשוב בשמירה על תקינות פעולתה של הרשות הציבורית, אולם רק מקום בו קיימת ודאות קרובה לפגיעה באינטרס זה - תקום עילה מספקת להגבלת חופש המידע...ההגבלה על חופש המידע היא בבחינת אמצעי אחרון"

טענת הרשות: מדובר במידע אודות מדיניות הנמצאת בשלבי עיצוב (סעיף 9(ב)(2) לחוק):

זהו סייג זמני באופיו. בע"מ 7024/03 גבע נ' גרמן קבעה השופטת ארבל: "אין מקום לספק כי משנשלמה מלאכת עיצוב המדיניות אין הרשות יכולה לחסות עוד בצלו של הסייג ויש לחשוף המידע הרלוונטי בפני הציבור".

טענת הרשות: מסירת המידע מהווה פגיעה בפרטיות (סעיף 9(א)(3) לחוק):

לא כל מידע הנוגע לאדם מסוים וכולל פרטים כלשהם עליו, מהווה פגיעה בפרטיות. כשמושמעת טענה כזו, היא חייבת להסתמך על אחד מסעיפי "חוק הגנת הפרטיות", ואם היא נסמכת על סעיף כזה, בשלב שני על הרשות לאזן את האינטרס הציבורי הטמון בגילוי מול הפגיעה בפרטיות. חוק הגנת הפרטיות מונה 11 סעיפים המגדירים פגיעה בפרטיות מהי, ורק מידע החוסה תחת סעיפים אלה מצדיק חיסוי (ראו ע"מ(י-ם) 765/03 פרי נ' מדינת ישראל). בפס"ד ע"מ 398/07 התנועה לחופש המידע נ' רשות המסים קבעה השופטת ארבל: "זכותם של הנישומים לפרטיות צריכה לסגת לטובת זכות הציבור למידע מאחר והפגיעה בה אינה שקולה כנגד היתרונות שעשויים לצמוח מגילוי של המידע".

טענת הרשות: המידע המבוקש הוא מידע "פנימי" (סעיף 9(ב)(4) לחוק):

זהו אחד הסייגים הכלליים והבעייתיים שבחוק, אולם הפסיקה פירשה אותו לשמחתנו בצמצום. נקבע שרק אם יש טעם קונקרטי שהדיון הספציפי לגבי מבוקש המידע יותר חסוי, אזי ניתן לעשות שימוש בסעיף. לא די בחשש הכללי מפני פגיעה בפתחות של המשתתפים בדיונים או "האפקט המצנן" של גילוי תוכן דיונים. בכל מקרה חובה על הרשות גם כאן לשקול את האינטרס הציבורי בגילוי. בפרשת משרד התחבורה לעיל, קבע שופט ביהמ"ש העליון ריבלין: "מקום בו קיים עניין ציבורי בגילוי המידע, תשאף הרשות להכרעה מאוזנת בין האינטרסים".

בפס"ד אריה גבע קבעה השופטת ארבל כך: "קיומו של חשש כללי מפני הפעלת לחצים חיצוניים לא די בו על מנת שהרשות תוכל לעשות שימוש בעילת החיסיון של סעיף 9(ב)(4) לחוק. יש לבחון חשש זה על רקע נסיבות העניין ואופיו של הנושא הנדון, כאשר ברקע הדברים הציפיה כי מי שנוטל חלק בעשייה הציבורית יידע כי הכלל הינו כלל של גילוי ואילו חיסיון המידע הוא החריג לו, כי הוא יעמוד בלחצים ויפעל באופן מקצועי וענייני". בע"א 7759/01 הארץ נ' שר המשפטים נקבע כי "גם כשהרשות חוששת שהגילוי עלול לפגוע בה, מוטלת עליה חובה לבדוק שמא ניתן לגלות את המידע... תוך השמטת פרטים, תוך עריכת שינויים או תוך התניית תנאים בדבר דרך קבלת המידע והשימוש בו...". (ראו עוד: ת"א 2060/99 לשכת עורכי הדין נ' שר המשפטים).

טענת הרשות: המידע המבוקש הינו "סוד מסחרי" (סעיף 9(ב)(6) לחוק):

מעבר לכך שגם סייג זה מחייב איזון עם העניין הציבורי או הפרטי במידע, וגילוי נתון לשיקול דעת של הרשות, יש לשים לב כי נוסח הסעיף דורש שהגילוי יפגע "פגיעה ממשית" בערכו של המידע

כדי להצדיק חיסוי. לא מספיק שהמידע יהיה "קשור" לנושא עסקי כדי להסתירו, וכן יש להביא בחשבון שכאשר מדובר בגוף פרטי המתקשר עם רשות ציבורית, עליו לדעת שהתשלום נעשה מכספי הציבור ולציבור יש זכות לקבל מידע על העסקה. שני הדברים נקבעו בפרשת ע"א 6576/06 החברה לייזום נ' לירן: "טענת המערערת, כי מסירת המידע תפגע 'בעיסוקה' או 'באינטרסים המקצועיים והכלכליים' שלה, נוסחה בלשון כללית וסתמית... לא הוכח כי חשיפתו תגרום לפגיעה ממשית באינטרס מוגן של המערערת. מידע כזה זכאי המשיב לדרוש ולקבל, מכוח חוק חופש המידע" ובהמשך: "גוף עסקי הבוחר להתקשר עם הרשות רואים אותו כיועד ומסכים, כי - בכפוף לסייגים הקבועים בחוק - המידע הכרוך בהתקשרותו פתוח לעיונו של הציבור" (ראו גם: עת"מ(תא) 1637/03 גולן נ' רשות שדות התעופה וע"מ 1119/05 מפגש הסטייק נ' משרד הבריאות).

טענת הרשות: גילוי המידע עלול לפגוע בצד שלישי או שצד שלישי מתנגד למסירת המידע (ס' 13 לחוק):

בפס"ד החברה לייזום לעיל קבע השופט העליון מצא שהעובדה שצד שלישי הנוגע בדבר מתנגד לחשיפת המידע אינה טעם מספיק לדחיית הבקשה. תנאי לסירוב למסור את המידע הוא שהרשות הציבורית אכן שוכנעה בצדקת התנגדותו של הצד השלישי. בהיעדר שכנוע כזה על הרשות לדחות את התנגדותו של הצד השלישי ולנהוג על-פי האמור בסעיפים 13(ב)-13(ג) לחוק. דהיינו, להודיע לצד השלישי על זכותו לעתור נגד החלטתה ולהמתין עד חלוף המועד להגשת עתירה כזו בטרם תאפשר למבקש לקבל את המידע. בכך יהיה כדי להטיל על הצד השלישי את הנטל לפנות לבית-המשפט ולהוכיח את טענותיו.

טענת הרשות: החוק אינו חל עלי (סעיף 14 לחוק):

כאשר רשות הוחרגה מפורשת מהחוק, לא ניתן לקבל ממנה מידע ע"פ חוק חופש המידע. אך יש לזכור כי חובות גילוי קיימות בחוקים רבים נוספים ונקבעו בפסיקה עוד טרם חוק חופש המידע, כך שייתכן בהחלט שבתנאים ובנסיבות שונים מאלה שבחוק, עדיין ניתן לדרוש ולקבל מידע מהרשות. השופט לוי קבע בבג"ץ 10271/02 פריד נ' משרתת ישראל: "אין פירוש הדבר שהסדרים שליליים אלה אוסרים על גורמי החקירה לגלות מידע שברשותם. כל שעולה מהם הוא, כי מקום בו מצאו הללו עילה שלא לחשוף את המידע, אין פעולתם בבחינת אולטרא-וירס. המסקנה היא, כי ההכרעה בשאלת הגילוי נתונה לשיקול דעתן של הרשויות, וככל פעולה אחרת של רשות מנהלית, הכרוכה בהפעלתו של שיקול דעת, כך גם כאן - על שיקול הדעת להיות מופעל לתכלית ראויה ובאורח מידתי". בבג"ץ 2283/07 הפורום המשפטי למען א"י נ' הועדה לבחירת שופטים קבעה השופטת חיות: "המסקנה המשפטית כי חוק חופש המידע אינו חל על הוועדה לבחירת שופטים, איננה פוטרת את הוועדה מן החובה ליתן דעתה לעקרונות שהותוו בפסיקה ועוגנו באותו חוק בדבר זכותו של הציבור לקבל מידע על פעילותם של גופים ציבוריים". (הועדה אינה מוחרגת מהחוק בסעיף 14, אך כמו הגופים המנויים שם, החוק אינו חל עליה).

חוק חופש המידע, תשנ"ח-1998

להלן הסעיפים העיקריים בחוק. לקריאת החוק כולו והתקנות מכוחו (כולל תקנות האגרות) גשו לאתר התנועה לחופש המידע - www.meida.org.il

1. לכל אזרח ישראלי או תושב, הזכות לקבל מידע מרשות ציבורית, בהתאם להוראות חוק זה.
2. בחוק זה -

...

"רשות ציבורית" -

- (1) הממשלה ומשרדי הממשלה, לרבות יחידותיהם ויחידות הסמך שלהם;
- (2) לשכת נשיא המדינה;
- (3) הכנסת;
- (4) מבקר המדינה, למעט לגבי מידע שהגיע אליו לצורך פעולות הביקורת ובירור תלונות הציבור;
- (5) בתי משפט, בתי דין, לשכות הוצאה לפועל, וגופים אחרים בעלי סמכות שפיטה על פי דין - למעט לגבי תוכנו של הליך משפטי;
- (6) רשות מקומית;
- (7) תאגיד בשליטת רשות מקומית;
- (8) תאגיד שהוקם בחוק;
- (9) חברה ממשלתית וחברה-בת ממשלתית כהגדרתן בחוק החברות הממשלתיות, תשל"ה-1975, למעט חברות שקבע שר המשפטים באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת; קביעה כאמור יכול שתהיה לגבי כל פעילותה של החברה, או לגבי פעילויות מסוימות;
- (10) גוף אחר, הממלא תפקיד ציבורי, שהוא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], שקבע שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת; קביעה כאמור יכול שתהיה לגבי כל פעילותו של גוף כאמור, או לגבי פעילויות מסוימות;

6. (א) רשות ציבורית תעמיד לעיון הציבור את ההנחיות המינהליות הכתובות שעל פיהן היא פועלת ושיש להן נגיעה או חשיבות לציבור.

...

א6. (א) רשות ציבורית תעמיד לעיון הציבור מידע על איכות הסביבה שיש ברשותה, באתר האינטרנט של הרשות הציבורית, אם קיים אתר כאמור, ובדרכים נוספות שיקבע השר לאיכות הסביבה; ...

7. (א) בקשה לקבלת מידע תוגש בכתב לממונה, או למי שהוסמך לכך על ידו; אין המבקש חייב לציין את הטעם לבקשתו.

(ב) הרשות הציבורית תודיע למבקש המידע ללא שיהוי, ולא יאוחר מ-30 ימים מקבלת הבקשה, על החלטתה בבקשתו; ראש הרשות הציבורית, או מי שהוא הסמיך לכך, רשאי להאריך את

התקופה האמורה, במקרה הצורך, ב-30 ימים נוספים, ובלבד שהודיע על כך למבקש בכתב, ונימק את הצורך בהארכת התקופה.

(ג) ראש הרשות הציבורית רשאי להאריך, הארכה נוספת, את התקופה האמורה בסעיף קטן (ב), בהחלטה מנומקת אשר תישלח למבקש תוך התקופה האמורה, אם בשל היקפו או מורכבותו של המידע המבוקש יש צורך להאריך את התקופה; ההארכה הנוספת לא תעלה על התקופה המתחייבת מהטעמים האמורים, ובכל מקרה לא תעלה על 60 ימים.

(ד) החליטה הרשות הציבורית להעמיד את המידע לרשות המבקש, תבוצע החלטתה תוך זמן סביר בנסיבות הענין אך לא יאוחר מ-15 ימים, זולת אם קבע הממונה, מטעמים מיוחדים, כי ההחלטה תבוצע במועד מאוחר יותר; הרשות תודיע למבקש היכן ומתי יעמוד המידע לרשותו.

(ה) המידע יועמד לרשות המבקש כפי שהוא מצוי בידי הרשות הציבורית ואין הרשות חייבת לעבד את המידע לצרכיו של המבקש; היה המידע ממוחשב, הוא יופק עבור המבקש באמצעים המשמשים דרך קבע את הרשות.

(ו) החליטה הרשות הציבורית לדחות את בקשת המבקש, כולה או חלקה, תשלח למבקש הודעה בכתב שתפרט את נימוקי ההחלטה, ותיידע את המבקש על זכותו לעתור נגד ההחלטה לפי הוראות חוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000.

8. רשות ציבורית רשאית לדחות בקשה לקבלת מידע באחד מאלה:

- (1) הטיפול בה מצריך הקצאת משאבים בלתי סבירה;
- (2) המידע נוצר, או נתקבל בידה, למעלה משבע שנים לפני הגשת הבקשה ואיתורו כרוך בקושי של ממש;
- (3) לאחר שנקטה אמצעים סבירים, התברר לה שלא ניתן לאתר את המידע או שאינו מצוי ברשותה;
- (4) המידע פורסם ועומד לרשות הציבור או לעיונו, בין בתשלום ובין שלא בתשלום; ואולם בדחותה את הבקשה לפי פסקה זו, תודיע הרשות למבקש היכן יוכל לרכוש את המידע המבוקש, לקבלו או לעיין בו;
- (5) המידע נוצר בידי רשות ציבורית אחרת, ואין בהפניית המבקש לאותה רשות כדי להכביד הכבדה בלתי סבירה על קבלתו של המידע על ידו; ואולם, בדחותה בקשה לפי פסקה זו, תפנה הרשות הציבורית את המבקש לרשות הציבורית אשר בידיה נוצר המידע.

9. (א) רשות ציבורית לא תמסור מידע שהוא אחד מאלה:

- (1) מידע אשר בגילוי יש חשש לפגיעה בבטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה, בבטחון הציבור או בבטחונו או בשלמו של אדם;
  - (2) מידע בנושאים ששר הבטחון, מטעמים של שמירה על בטחון המדינה, קבע אותם בצו, באישור הועדה המשותפת;
  - (3) מידע שגילוי מהווה פגיעה בפרטיות, כמשמעותה בחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981 (להלן - חוק הגנת הפרטיות), אלא אם כן הגילוי מותר על פי דין;
  - (4) מידע אשר אין לגלותו על פי כל דין.
- (ב) רשות ציבורית אינה חייבת למסור מידע שהוא אחד מאלה:
- (1) מידע אשר גילוי עלול לשבש את התפקוד התקין של הרשות הציבורית או את יכולתה לבצע

את תפקידיה;

השלישי, בכתב, על דבר הגשת הבקשה ועל זכותו להתנגד למסירת המידע ותודיע על כך למבקש; קיבל אדם הודעה כאמור, רשאי הוא להודיע לרשות, בתוך 21 ימים, כי הוא מתנגד לבקשה, בנימוק שאין למסור את המידע, כולו או מקצתו, מכוח הוראות סעיף 9 או הוראות כל דין; 21 הימים האמורים, לא יבואו במנין המועדים המנויים בסעיף 7.

...

14. (א) הוראות חוק זה לא יחולו על הגופים שלהלן, ועל מידע שנוצר, שנאסף או שמוחק בידיהם -

- (1) מערך המודיעין של צבא-הגנה לישראל, ויחידות צבאיות נוספות אשר שר הבטחון, באישור הועדה המשותפת, קבע אותן בצו, מטעמים של בטחון המדינה;
- (2) שירות הבטחון הכללי וכן יחידות הבטחון ברשויות ציבוריות, בעניינים המונחים על ידי שירות הבטחון הכללי או מטעמו;
- (3) המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים;
- (4) יחידת הממונה על הבטחון במערכת הבטחון;

...

[רשויות נוספות, לרשימה המלאה עיינו בנוסח החוק]

...

17. (א) עתירה על החלטת רשות ציבורית לפי חוק זה תידון בבית משפט לעניינים מינהליים, אלא אם כן הוצאה לגבי המידע נושא העתירה תעודת חיסיון לפי סעיף 44 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971; הוצאה תעודת חיסיון כאמור, תידון העתירה לפני בית המשפט העליון.

...

- (ד) על אף הוראות סעיף 9, רשאי בית המשפט להורות על מתן מידע מבוקש, כולו או חלקו ובתנאים שיקבע, אם לדעתו הענין הציבורי בגילוי המידע, עדיף וגובר על הטעם לדחיית הבקשה, ובלבד שגילוי המידע אינו אסור על פי דין.
- (ה) החליט בית המשפט כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ד), ירשום את הטעמים להחלטתו.

(2) מידע על אודות מדיניות הנמצאת בשלבי עיצוב;

(3) מידע על אודות פרטי משא ומתן עם גוף או עם אדם שמחוץ לרשות;

(4) מידע בדבר דיונים פנימיים, תרשומות של התייעצויות פנימיות בין עובדי רשויות ציבוריות, חבריהן או יועציהן, או של דברים שנאמרו במסגרת תחקיר פנימי, וכן חוות דעת, טיוטה, עצה או המלצה, שניתנו לצורך קבלת החלטה, למעט התייעצויות הקבועות בדין;

(5) מידע הנוגע לניהול פנימי של הרשות הציבורית, שאין לו נגיעה או חשיבות לציבור;

(6) מידע שהוא סוד מסחרי או סוד מקצועי או שהוא בעל ערך כלכלי, שפרסומו עלול לפגוע פגיעה ממשית בערכו, וכן מידע הנוגע לעניינים מסחריים או מקצועיים הקשורים לעסקיו של אדם, שגילוי עולל לפגוע פגיעה ממשית באינטרס מקצועי, מסחרי או כלכלי; למעט מידע שהוא אחד מאלה -

(א) מידע על חומרים שנפלטו, שנשפכו, שסולקו או שהושלכו לסביבה;

(ב) תוצאות של מדידות רעש, ריח וקרינה, שלא ברשות היחיד;

(7) מידע שהגיע לידי הרשות הציבורית, שאי-גילוי היה תנאי למסירתו, או שגילוי עולל לפגוע בהמשך קבלת המידע;

(8) מידע על אודות שיטות עבודה ונהלים של רשות ציבורית העוסקת באכיפת החוק, או שיש לה סמכות חקירה או ביקורת או בירור תלונות על פי דין, אם גילוי עולל לגרום לאחד מאלה:

(א) פגיעה בפעולות האכיפה או הביקורת או בירור התלונות של הרשות;

(ב) פגיעה בהליכי חקירה או משפט או בזכותו של אדם למשפט הוגן;

(ג) גילוי או מתן אפשרות לגלות את קיומו או זהותו של מקור מידע חסוי;

(9) מידע הנוגע לענייני משמעת של עובד של רשות ציבורית, למעט מידע בדבר ההליכים הפומביים על פי החוק; לענין פסקה זו, "עובד" - לרבות חייל, שוטר, סוהר ונושא משרה ברשות הציבורית;

(10) מידע שיש בגילוי פגיעה בצנעת הפרט של אדם שנפטר.

(ג) לענין סעיף זה, אין נפקא מינה אם העילה לאי-גילוי המידע היא בשל המידע המבוקש לבדו או בשל הצטברותו למידע אחר.

10. בבואה לשקול סירוב למסור מידע לפי חוק זה, מכוח הוראות סעיפים 8 ו-9, תיתן הרשות הציבורית דעתה, בין היתר, לענינו של המבקש במידע, אם ציין זאת בבקשתו, וכן לענין הציבורי שבגילוי המידע מטעמים של שמירה על בריאות הציבור או בטיחותו, או שמירה על איכות הסביבה.

11. היה המידע המבוקש מידע אשר הרשות הציבורית רשאית או חייבת שלא למסור כאמור בסעיף 9, וניתן לגלות את המידע, ללא הקצאת משאבים בלתי סבירה או הכבדה ניכרת על פעולתה של הרשות, תוך השמטת פרטים, תוך עריכת שינויים או תוך התניית תנאים בדבר דרך קבלת המידע והשימוש בו, תמסור הרשות את המידע בהשמטות, בשינויים או בתנאים המחוייבים, לפי הענין; נעשו השמטות או שינויים כאמור, תציין זאת הרשות, אלא אם כן אין לגלות עובדה זו, מהטעמים המפורטים בסעיף 9(א)1.

12. הוראות חוק זה יחולו גם על מבקש מידע שאינו אזרח ישראלי או תושב, לגבי מידע בדבר זכויותיו בישראל.

13. (א) נתבקש מידע הכולל פרטים על אודות צד שלישי, אשר מסירתם עלולה לפגוע בצד השלישי, והרשות הציבורית שוקלת לאפשר למבקש המידע לקבל את המידע, תודיע הרשות לצד

עכשיו כבר אפשר לדעת

דוגמאות לכמה מתוך מאות פריטי מידע שפורסמו
בעקבות בקשות לפי חוק חופש המידע

הישראלולוף שעזר לנחמן שי וקצינים בכירים לקבל מליונים ממשלם המסים -
נחשף בזכות בקשת מידע.

חברי הכנסת לא יכולים עוד להסתתר - קלטות וידאו שתיעדו ח"כים
במעשים "בעיתיים" הוצגו לציבור.

עכשיו כל חייל יכול לקבל את נתוניו האישיים ולהבין למה לא קיבל את
השיבוץ ההוא.

עומדים למול את הבן? מזל טוב! מעכשיו מותר לדעת אילו מוהלים התרשלו
בעבודתם בעבר.

מי עושה עבירות מס וסוגר את העניין מול רשות המסים? העליון קבע
שלציבור מותר לדעת.

לראשונה - הציבור יוכל לדעת אילו מסעדות כשלו במבדקי תברואה.

חברת זו הוכנה במסגרת פרויקט "מידע לשינוי חברתי" ובתמיכת האיחוד האירופי, קרן גולדמן
והקרן החדשה לישראל